

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 30. septembra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 114.

Načrt novega voznega reda. ZNATNO ZBOLJŠANJE BRZOVLA- KOVNIH ZVEZ.

Včeraj se je vršila na Sušaku vozno-redna konferenca, ki jo je sklicala Generalna direkcija drž. železnic in na kateri se je razpravljalo o načrtu bodočega voznega reda za leto 1927/28, ki stopi s 15. majem v veljavo. Ta načrt predvideva predvsem znatnoboljšanje mednarodnih brzovlakovnih zvez in s tem tudi glavne zveze iz Ljubljane proti Beogradu, ki je bila sedaj pri nočnem brzovlaku zelo neugodna. Nočni vlak ima po novem voznem redu odhajati iz Beograda ob 19. uri in bo prihajal v Zagreb ob 4.35 uri ter v Ljubljano ob 8.17 uri zjutraj, torej skoro cele tri ure preje nego prihaja danes. V Ljubljani bo imel brzovlak zvezo proti Jesenicam ob 8.50 uri in bo prihajal ob 10.20 uri na Jesenice, kjer bo zopet omogočena takojšna nadaljna zveza z dnevnim brzovlakom naprej v Avstrijo. V smeri proti Trstu bo odhajal zvezni brzovlak iz Ljubljane ob 8.40 uri, ki bo prihajal v Trst ob 13. uri ter imel na to čez pol ure direktno zvezo proti Milanu, Svici in Parizu. V nasprotni smeri bo odhajal brzovlak ob 14.45 uri iz Trsta ter bo prihajal ob 19.10 uri v Ljubljano in bo imel nato ob 19.35 uri zvezo proti Zagrebu in Beogradu, kamor bo došel ob 8.30 uri. V Ljubljani bo imel tudi priključek z Gorenjskega in sicer bo odhajal zvezni vlak z Jesenic ob 18. uri. Na ta način se bodo zveze med Beogradom in Bledom ter z vsemi gorenjskimi letovišči, ki so bile sedaj radi poznega prihoda brzovlaka v Ljubljano zelo neugodne, bistveno izboljšale. Preostaja edino še vpostavitve ugodnih direktnih zvez gorenjskih brzovlakov iz Monakovega preko Ljubljane in Karlovca s Sušakom in Splitom. Tozadevno je predvidenih v novem načrtu tudi več variant in bo konferenca na Sušaku imela odločiti, katera od teh bo najprikladnejša. Dnevni brzovlak med Beogradom in Ljubljano ostane neizpremenjen. Pri dunajskih in tržaških brzovlakih je najvažnejša izprememba, da bo večerni brzovlak proti Ljubljani odhajal za eno uro pozneje z Dunaja (20.45 uri) ter bo pasiral Ljubljano ob 6. uri zjutraj, tako da dobijo interesenti zelo ugodno zvezo s Trstom, kamor bo prihajal brzovlak ob 10.10 uri. Iz Maribora bo imel ta vlak zvezo proti Zagrebu, kamor bo došel ob 7. uri zjutraj. Nasprotni vlak med Trstom in Dunajem ostane neizpremenjen. — Za mariborsko oblast bo nudil madžarski dnevni brzovlak mnogo novih ugodnih zvez. Ta brzovlak bo odhajal ob 7.30 uri iz Budimpešte ter bo prihajal ob 14.30 uri na Pragersko odkoder bo imel direktni dnevni priključek proti Trstu in tudi direktne vozove v Rogaško Slatino, tako da bodo potniki že ob 16.38 v Slatini. Nasprotno pa bo odhajal iz Slatine ob 12.30 uri ter z Pragerskega ob 15. uri in bo ob 22. uri v Budimpešti. Ta zveza je za Slatino velika pridobitev in bo brez dvoma poset madžarskih gostov znatno povečala. S tem bo vzpostavljena tudi nova zveza med Zagrebom in Celovcem na brzovlak, ki odhaja iz Zagreba ob 11. uri dop. na dnevni madžarski brzovlak, ki prihaja v Celovec ob 18.40 uri. Potniški vlaki ostanejo po novem voznem redu skoraj neizpremenjeni. Vprašanje lokalnih vlakov bo predmet obširne razprave jutrajšnje konference. Predloženih je cela vrsta želj in zahtev.

Podrobno poročilo o poteku konference priobčino v prihodnji številki.

Kakor znano nastaja v potniškem prometu s 1. oktobrom, z uredbo zimskega voznega reda, več izprememb. Iz razlogov štednje je namreč Generalna direkcija odredila ukinitve nekaterih vlakov, ki niso bili dovolj

frekventirani. Ukinjeni so tudi nekateri mešani vlaki, ker ni ob teh urah na dotičnih progah dovolj tovorov. Reduciran je po en vlak na šentiljski prog, na prog Ormož—Murska Sobota, na dolenski in notranjski prog in končno na prog Poljčane—Konjice—Žreče, na kateri se ukine zadnji večerni vlak.

Višina kavcij za prevzemanje državnih in samoupravnih gradbenih poslov.

Z razpisom ministrstva M. G. br. 18875 od 13. julija 1923 je odrejeno, da znaša kavcija za gradbene posle do svote 1,000.000 Din 10% in preko 1,000.000 Din 5% proračunske svote.

Z ozirom na ta razpis obvešča gradbena direkcija v Ljubljani interesente o naslednjem:

Pri izvrševanju gornjega razpisa so se pojavile velike anomalije. Za večji posel je na primer kavcija izpadla manjša nego za manjši posel in obratno. Tako je bilo nekje za večji posel od 1,001.000 Din predpisana kavcija po 5% v iznosu 50.050 Din, a za manjši posel od 999.000 Din po 10% — 99.900 Din, toraj skoraj dvakrat večja, dasi je bil ta posel po vrednosti za 2000 Din manji.

Da bi se v bodoče glede plačevanja kavcije po zgoraj citiranem razpisu pravilneje postopalo, odredilo je ministrstvo za gradbe z razpisom št. 19.700 od 30. julija t. l., da se v bodoče višino kavcij izračunava in določuje:

1. Za posle do 1,000.000 Din vrednosti po 10% od proračunske svote.

2. Za presežek vrednosti preko 1,000.000 Din po 5% od proračunske svote.

Na ta način bi torej znašala kavcija n. pr.:

a) za posle od 100.000 Din po 10% — 10.000 Din;

b) za posle od 1,000.000 Din po 10% — 100.000 Din;

c) za posle od 5,000.000 Din za prvi milijon po 10%, a za presežek od štirih milijonov po 5% — 200.000 Din, skupaj 300.000 Din.

Na isti način se mora računati in določiti višina kavcije za vsako drugo proračunsko svoto.

Ako je začasna licitacijska kavcija določena z ozirom na ugotovljeno proračunsko svoto pred licitacijo, potem se je po izvršitvi licitaciji ne sme zmanjšati, ako je ponudna svota manjša od proračunske. V zmislu čl. 40 a pravilnika za izvrševanje zakona o državnem računovodstvu se jo mora v celoti vzdržati tudi v slučaju, če bi bila ponudna svota znatno manjša od proračunske.

Ta glavna kavcija se po členu 53 navedenga pravilnika ne more vpraševati za zvišanje in naknadna dela kakor tudi ne za eventualno povečanje pogojenih enotnih cen, ker v celoti služi kot garancija samo za prvotno pogojeni posel.

Ako proračunska svota ni v naprej znana, temveč se licitira po enotnih cenah, potem mora vsak ponudnik položiti kavcijo, ki je izračunjena po tem razpisu z ozirom na skupni iznos njegove ponudbe.

Z ozirom na to, da ponudniki v zadnjem času pogostoma polagajo kot kavcijo obveznice vojne škode, ki se ne glase na manjši znesek kot na 1000 dinarjev, mora se pri določanju viši-

ne kavcije po proračunski odnosno ponudni svoti izračunjeno kavcijo vedno zaokrožiti na prihodnji celi tisočak. Tako n. pr. znaša kavcija za proračunsko svoto 1,367.563 Din za prvi milijon po 10% — 100.000 Din, za presežek 367.563 Din po 5% — 18.378.15 Din, ki se jo mora v zmislu zgoraj razloženega zaokrožiti na prihodnji celi tisočak, t. j. na svoto 119 tisoč dinarjev.

Na ta način se mora v bodoče ugotavljati in polagati kavcijo ne samo za glavne in nove posle, temveč tudi kavcijo za vsa naknadna dela in za eventualno povečanje pogojenih cen po čl. 84. zakona o državnem računovodstvu in sicer kot posebno in novo kavcijo za dotično povečanje posla in brez ozira na prvotno določeno.

Zgoraj navedena lestvica za višino kavcije od 10 in 5% velja samo za domače ponudnike, medtem ko morajo v zmislu čl. 88 zakona o državnem računovodstvu inozemci plačati dvojno kavcijo, t. j. 20 in 10%. Pripominja se, da štetje v zmislu posebnega rešenja ministrskega sveta pod št. 29280 od 23. oktobra 1922 ponudniki, ki so ruski državljani, kot domačini, a ne kot inozemci.

Ako se proračunska svota objavlja v oglasu kot ugotovljena, mora se licitacijsko kavcijo zaračunati po navedeni lestvici ter tako izračunjeno kavcijo unesti v splošne pogoje in v razglas licitacije.

Ako se vrši licitacija po enotnih cenah brez znane proračunske svote, mora se v oglasu licitacije in v splošnih pogojih izrečno navesti, da znaša kavcija 10% in 5%, oziroma za inozemce 20% in 10% skupne ponudne svote.

Mednarodna organizacija delodajalcev v Bruslju.

Na inicijativo delodajalskih delegatov mednarodne konference dela v Washingtonu se je ustanovila mednarodna organizacija delodajalcev. Že ob priliki narodnega kongresa delodajalcev, ki se je vršil v Torinu, ob priliki neke razstave leta 1911, se je sprožila ideja ustanovitve te mednarodne organizacije. V začetku l. 1914. je inicijatorjem uspelo ustvariti temelj mednarodne organizacije, toda nadaljno delo se je moralo radi izbruha vojne prekiniti.

Povabljeni na prvo mednarodno konferenco dela v Washingtonu, so se leta 1919 prvokrat sešli delegati delodajalcev iz celega sveta. Toda neorganizirani, brez predhodnih posvetovanj o usodnih problemih, ki so bili predloženi na razpravo, ne da bi si bili pri tem na jasnem niti kaj naj bi zahtevali, niti kaj bi morali doseči, z eno besedo stali so razcepljeni pred močno enotno organizacijo delavcev, usta-

novljeno na predhodnih konferencah v svrhu enotnega nastopa v vseh perečih stanovskih vprašanjih.

Ta položaj je narekoval neobhodno potrebo po stalni organizaciji in komisiji, določena v Washingtonu, se je marca meseca 1920 sestala v Londonu, kjer je izdelala načrt statuta. Meseca oktobra 1920 je končno v Bruslju začela poslovati mednarodna organizacija delodajalcev.

Organizacija traja 6 let in ji pripada 25 velikih narodov, med temi, razen cele Evrope, tudi Japonska, Južna Afrika in Argentinijska. Z drugimi prekomorskimi državami se vodijo še pogajanja za vstop, dasi so vse države že sedaj z organizacijo v stalni zvezi.

Mednarodna organizacija delodajalcev obravnava v prvi vrsti vprašanja, ki so stavljeni ali ki se morajo postaviti na dnevni red mednarodne konference dela, kakor tudi ona, ki se razpravljajo ali ki bi se mogla razpravljati pri mednarodnem uradu dela.

V sestav te mednarodne organizacije spadajo predvsem industrijske organizacije posameznih držav, ki zastopajo celokupno industrijo dotične države in pri katerih so včlanjene razne industrijske korporacije, strokovne ali pokrajinske, po potrebi industrije v dotični državi. Vsaka taka organizacija je član sveta mednarodne organizacije delodajalcev. Struktura te mednarodne organizacije je sledeča: Svet, izvršilni odbor in sekretariat mednarodne organizacije delodajalcev.

Svet se zbere vsako leto najmanj enkrat in to pred otvoritvijo mednarodnih konferenc dela. Na tem sestanku sodelujejo delegati industrijskih organizacij s številom strokovnih ekspertov, ki odgovarja številu vprašanj, ki so na dnevnem redu konference. Svet izvoli izvršilni odbor 12 delegatov raznih narodnosti. Izvršilni odbor se sestane vsake tri mesece pred vsakim zasedanjem sveta mednarodnega urada dela. Člani izvršilnega odbora so obenem tudi titularni ali pomožni člani sveta mednarodnega urada dela. Razen tega posluje tudi stalni sekretariat v Bruslju.

Mednarodna organizacija delodajalcev je organizacija, ki ustvarja kontakt in omogoča sodelovanje med svojimi člani. Z osebnim kontaktom se ustvari atmosfera medsebojnega zupanja in prijateljstva, ki bi morala nujno vladati med delodajalci celega sveta. V to svrhu bo tudi v bodoče, pred začetkom konference sestanki delodajalcev, in to vsako leto v drugi državi, da bi se tako nudila prilika navezanja ožjih stikov z industrijo in industrijalci dotične države.

Mednarodni urad dela je ustanova, s katero se mora računati, toda ta ustanova ne more obstajati brez sodelovanja delodajalcev. Delodajalci morajo v tej ustanovi braniti svoje stališče in svoje interese, toda njih sodelovanje je bilo vedno lojalno.

EKSPORTNI KREDITI V BELGIJI.

Zakon, ki je dal belgijski državi pooblastilo za dajatev garancijskih eksportnih kreditov v višini 240 milijonov belgijskih frankov, je v avgustu potekel. Sedaj so sklenili podaljšanje zakona za 5 let. Tekom prvih pet let obstoja je dobila industrija 190 milijonov frankov garancijskega eksportnega kredita. Garancija eksportnih kreditov je s 1. aprilom tekočega leta raztegnjena tudi na kupnijo z Rusijo.

Bilanca XIII. jesenskega velesejma v Pragi.

Ako zasledujemo potek praškega jesenskega velesejma s stališča sodobne gospodarske situacije, opazimo, da je v mnogih panogah, kakor na domačem tako tudi na inozemskem trgu končal z nepričakovanim rezultatom, akoprav je zopet vrsta panog, pri katerih se efektivni potek ne ravna z rezultatom prejšnjih velesejmov, kar se seveda ne more smatrati kot minus velesejmske trgovine, kajti rezultat vsakega velesejma ni mogoče izraziti s številko kupčij, sklenjenih na velesejmu, ker je dosežena reklama in propaganda posameznih izdelkov žela svoje uspehe tudi cel čas med posameznimi velesejmi. Pri evropski situaciji placiranja izdelkov in pretirani carinski zaščitni politiki v vseh evropskih državah, opazimo, da ni samo v ČSR, ampak tudi v drugih državah konstatiran padec izvoza, vsled česar se mora čimprej pristopiti k reviziji dosedanjega postopka carinske politike v vseh državah, kajti ta carinska politika bi mogla ogroziti Evropo in njen mirni razvoj bolj, kakor sama svetovna vojna. To je tenor rezultata vprašalne akcije, katero je podvzela velesejmska uprava pri vseh razstavljalcih. Zmožnost ČSR je izkazana v cenah in kvaliteti, toda carinske barijere ji onemogočajo prodati zlasti v tujino, tako, kakor bi bilo želeto. Izpopolnite sistem trgovskih dogovorov in zaključite nadaljne trgovinske dogovore. Slično situacijo najdemo tudi pri vseh večjih evropskih velesejmi, kojih rezultat daleko zaostaja za praškimi. Današnja doba je zelo bogata na teoriji in praktičnem izvajanju gesel ekonomičnega načina produkcije, ekonomizaciji trgovine in ekonomizacije v vsem, toda bilo bi skrajno potrebno, da bi se začelo uvaževati tudi o ekonomizaciji prirejenja velesejmov samih.

Ako ogledujemo XIII. praški velesejem s strani obiska češke industrije, vidimo, da je bil ta velesejem nadaljna etapa na cesti k razvoju in koncentraciji reprezentacije njene industrije. Prepričala nas je o tem velika razstava kožne in čevljarke industrije, veličastna razstava tekstilne industrije v skupni razstavi Društva čsl. tekstilnih tovarnarjev, opazili smo to na bogati razstavi pohištva in klavirjev, pomnoženi s številom tvrdk, kvaliteto in umetniškimi proizvodi. Prepričani smo, da so ti fakti najboljše jamstvo za nadaljni razvoj praških velesejmov, ki bodo s skupnim sodelovanjem Osrednje zveze čsl. industrijcev ter vseh korporacij, zlasti Centrale trgovskih in obrtnih zbornic, zmožni postaviti iz P. V. V. edino reprezentacijo vseh 100 % čsl. industrije.

V kolikor se tiče vprašanja mednarodnosti, je bil XIII. praški velesejem eden iz mogočih dokazov njegovega napredka. 359 inozemskih eksportnih tvrdk iz 12 držav, velika francoska, brazilska in ameriška razstava, udeležba tvrdk iz otoka Kypri, iz Anglije, Avstrije, Nemčije itd., in veliko večje število inozemskih posetnikov od zadnjega velesejma, skupno iz 39 držav, od teh 26 evropskih in 13 izvenevropskih upravičuje najboljši epiteton »P. V. V.«, ako se poslužimo mednarodnih besed.

Razveseljiv je pojav številne udeležbe trgovcev iz nasledstvenih in jugovzhodnih držav Evrope, dalje iz Poljske, ki tvori največje število inozemskih obiskovalcev in so dokaz, da Praga polagoma, toda tem sigurneje prevzema funkcijo važnega srednjeevropskega trgovskega središča in vedno bolj prevzema funkcijo dosejanje krilatice »srce Evrope«. Ta faktum je dragocen rezultat jesenskega velesejma in od Čehov samih, od njihove trgovske prožnosti bode odvisno, da ta rezultat koristno izrabijo.

Izvanreden propagacijski in trgovski rezultat so dosegle razstave inozemskih držav. Ameriški paviljon, v katerem so bili razstavljeni bogati ameriški eksportni artikli, je užival veliko pozornost trgovskih krogov ter se je v posameznih vrstah blaga sklenilo nebroj kupčij. Rezultat je najbolj viden iz sklepa ameriških razstavljalcev, udeležiti se zopet prihodnjega velesejma. To je posledica praktičnega uveljavljanja čsl.-ameriških trgovskih stikov, za katere ima največje zasluge praški trgovski attaché g. James Hodgson. Letošnja francoska ekspozicija in to kakor Francije same, tako tudi vseh njenih kolonij, bi zasluzila samostojnega obravnavanja. Posebne ekspozicije francoskih kolonij so zelo važne za porast in razvoj, ne samo direktnih trgovskih stikov in ne samo zato, da pripeljejo ČSR k originalnim nakupnim izvorom, katere je dosedaj iskala na drugih mestih in o katerih ni imela pravih nazorov, ampak tudi zato, ker bodo ti direktni trgovski stiki zmožni znižati kupne izdatke in ceno kolonijalnih produktov v ČSR in s tem ustvariti izhodišče kolonijalnih produktov v celo srednjo Evropo. Da se tudi sicer francoska ekspozicija veča, da je njen trgovski efekt, ki je na zadnjem jesenskem velesejmu znašal preko 2 milijona frankov, na tem velesejmu verjetno še večji, je bilo že na drugih mestih izraženo. Posebno pozornost zaslužijo ostale vrste inozemskih razstavljalcev, velika brazilska državna ekspozicija, pri kateri podčrtamo lahko to, kar smo rekli o udeležbi francoskih kolonij. V ospredju interesov brazilske ekspozicije stoji kava in prepričani smo, da je propaganda za

brazilsko kavo, prirejeno prvič na evropskem kontinentu na praškem velesejmu, popolnoma zadovoljila brazilske producente.

Poleg stavbnega, kovinskega, elektrotehničnega, radio, gosdarskega, lovškega in drugih trgov, sta žela uspeh tudi prvič prirejeni montaništni trg ter razstava trgovskega letalstva.

V splošno zadovoljstvo končani XIII. praški velesejem, ki se bode nadaljeval v XIV. v dobi od 20. do 27. marca 1927, je dokazal, da je bila številka trinajst dobra številka in trdna etapa na poti k nadaljnemu razvoju.

PREDLOGI MINISTRA TRGOVINE IN INDUSTRIJE DR. KRAJAČA ZA REVIZIJO DRŽAVNEGA PRORAČUNA.

Minister dr. Krajač je te dni sestavil in predložil ministrskemu svetu svoje predloge za revizijo državnega proračuna, v katerih se ne omejuje samo na potrebe svojega resora, ampak iz splošnega gospodarskega stališča podaja smernice za smotreno državno gospodarsko in finančno politiko. V teh smernicah si je osvojil marsikatero zahtevo gospodarskih krogov, katero so ti stavili tekom zadnjega časa za sanacijo našega gospodarskega položaja. Uvodoma se nanašajo predlogi na racijonalno revizijo državnega proračuna glede izdatkov in prejemkov v tem smislu, da se izloči iz proračuna vse, kar vanj ne spada, to je vsa državna in od države privilegirana podjetja. Glede državnih nabav je minister mnenja, da se morajo po možnosti omejiti, ako nimajo produktivnega namena. Ukiniti je treba vse nepotrebne komisije, revidirati državne pokojnine in zaupne izdatke (dispozicijske fondne) in preprečiti vse izdatke za strankarske namene. Investicije naj se izločijo iz rednega proračuna in reformira upravo monopolov. V nadaljnjih predlogih se dotika minister nujne potrebe, da se stabilizira naša valuta in uredi odplačilo državnih dolgov. Glede davkov je minister mnenja, da je treba čimprej uveljaviti enotni davčni zakon, ki naj omogoči enakomerno obremenitev vseh delov države po njihovi gospodarski moči. Postopoma naj se izvede znižanje raznih taks in izenači trošarino na pijanče za celo državo. Regulirati je treba tudi sistem samoupravnih doklad in davščin in urediti gospodarstvo samoupravnih teles. Odpraviti je treba občinske uvozne takse in sploh novelirati takšno zakonodajstvo. — Smernice, katere podaja minister za trgovino in industrijo v tem svojem ekspoziciju, so vsekakor uvaževanja vredne in bodo, ako si jih merodajni krogi osvoje, brez dvoma veliko pripomogle k zboljšanju sedanje gospodarske krize.

Trgovina.

Rusija se vrača k prosti trgovini. Sovjetska vlada je odredila komisarijat za trgovino vrhovnemu gospodarskemu svetu. Hkrati so dobile nekatere zadrudne zveze pravico, da smejo neodvisno od trgovskega komisarijata izvažati produkte in trgovati z inozemstvom.

Izvoz jaje iz Poljske. Letna produkcija jaje na Poljsem znaša 2.400 milijonov komadov, t. j. 15 tisoč vagonov. Dve tretjini te produkcije porabi Poljska sama, tako da pride na vsakega prebivalca vsako leto 50 jajc, medtem ko odpade na primer na Angleškem na vsakega poedinca povprečno 240 jajc. Leta 1919 je Poljska eksportirala 250 vagonov, 1921 666 vagonov, lani pa 2707 vagonov jajc. V prvi polovici letošnjega leta je dosegel izvoz celotno vrednost 42 milijonov zlatov. V Poljskem izvozu zavzemajo jajca peto mesto.

Industrija.

Dvig rumunske petrolejske industrije. Stara rumunska petrolejska industrija je med vojsko in v prvih letih po vojski svojo pozicijo na svetovnem trgu popolnoma zgubila. Sedaj pa dobiva v petrolejski preskrbi Evrope od leta do leta večji pomen; velike petrolejske družbe so po vojski povzročeno škodo do pičice popravile, in bo letošnja produkcija najbrž že za 50 odstotkov večja kot predvojna. Kako rapidno je šla produkcija surovega petroleja kvišku, nam kažejo sledeče številke: l. 1924 1.851.000 ton, l. 1925 2 milijona 313.000 ton, letos pa že v prvih sedmih mesecih 1.806.000 ton, torej produkcija leta 1924. Leta 1913 so dobavili 1.885.000 ton petroleja, torej toliko kot leta 1924 in letos v prvih sedmih mesecih. Letos računijo na več kot tri milijone ton. Zato se je pa tudi eksport petrolejskih produktov zelo dvignil; v prvi lanskopolovici je znašal 349.000 ton, letos pa 588.000 ton, je bil torej letos za skoraj 70% večji.

Stinnes. Hugo Stinnes jun. je iz ostankov nekdanjega velekoncerna rešil, kar se je dalo rešiti. Sedaj se pogaja v Ameriki za posojilo 25 milijonov dolarjev, in bo to posojilo knalu perfektno. Hoče napraviti novo družbo, v kateri bi bili tudi premogovniki itd., kar je ostalo še družini Stinnes. Ker je treba plačati bančnemu konzorciju še ca 80 milijonov mark, bi ostalo Stinnesovi skupini iz posojila še precej obratnega kapitala. Po odplačevanju bančnega dolga se samoobsebi neha tudi bančna kontrola. Težišče koncerna bo trgovina s premogom in rudarstvo, dalje pa tudi hotelska podjetja.

Angleške predilnice. Angleške predilnice, ki predelujejo ameriški bombaž, hočejo delovni čas zopet skrajšati, da spravijo v sklad produkcijo z naročili. Doslej so delale na teden 24 ur, odslej nameravajo skrajšati delo na 16 ur. Stro-

LISTEK.

ODREDBE O DRŽAVNIH NABAVAH PO ZAKONU O DRŽAVNEM RAČUNOVODSTVU O NJIHOVEM IZVAJANJU V PRAKSI.

(Referat tajnika Centrale industrijskih korporacij g. dr. Cvetka Gregoriča na IV. gospodarskem kongresu v Beogradu.)
(Nadaljevanje.)

Opozarjamo, da se ponovno dogaja, da so pri prvi licitaciji sodelovali razni nepoučeni ponudniki, kateri so ponudili nerazmerno nizke ponudbe, zanašajoč se na zveze in na možnost povišanja cene. Po sedanjem tekstu zakona so vezane nadaljne licitacije na cene takih neserijoznih ponudnikov.

Z ozirom na to predlagamo v svrhu pospešitve končne odločbe, da se odstavek 3. čl. 94. izpremeni, da se z onim edinim ponudnikom, ki je prišel na licitacijo, more skleniti direktna pogodba, če ponudi ceno, ki ni večja od proračunske.

III. Za zaščito domače podjetnosti vsebuje zakon o državnem računovodstvu (čl. 85. a) določilo, da se morajo vse državne potrebščine praviloma nabavljati v tuzemstvu od domačih producentov, predelovalcev in podjetnikov, in sicer prvenstveno od naših državljanov, razume se v kolikor te potrebščine imamo

in jih moremo proizvajati, predelovati in izdelovati doma.

Za slučaj, da se predmeti in ostale potrebščine, katere imamo doma, ne bi mogli nabaviti vsled tega, ker se domači dobavitelji nočejo udeleževati licitacij ali pa so ponudili cene, ki so nesorazmerno dražje od cen na domačih ali inozemskih tržiščih, sme kompetentni minister v smislu člena 85. b po prejšnji pismeni ugotovitvi takih primerov in po prejšnji odobritvi ministrskega sveta odrediti neomejeno licitacijo, katere se smejo udeležiti tudi inozemski državljanjani.

Zakon torej jasno in izrecno predpisuje:

1. Prva licitacija mora biti omejena na domače ponudnike.

2. Ako se nabava ne more izvršiti iz navedenih razlogov, se mora to pisмено ugotoviti.

3. Nova neomejena licitacija se more vršiti samo s predhodno odobritvijo ministrskega sveta.

Ta jasni zakonski predpis se stalno prezira. Že na prvi licitaciji se dovoljuje udeležbo tudi inozemcem, dasi se jo udeleži zadostno število domačih ponudnikov. Mnoga državna podjetja izrecno naglašajo že v razpisu prve licitacije, da domači ponudniki polagajo 5%, inozemski pa 10% kavcijo.

Ravnotako je v svrhu zaščite domače

podjetnosti v čl. 85. c izrecno določeno, da se pri vseh delih (zgradbe, pota, mostovi ntd.) mora dajati prvenstvo našim državljanom ali domačim družbam, ki naj jih izvršujejo redno, kolikor koli je mogoče, z materialom domačega izvora. Material inozemskega izvora se ne sme brez odobritve nadzornega oblastva uporabljati. Kljub temu določilo se po informacijah, ki nam dohajajo, tudi tak material uvaža iz inozemstva, katerega imamo dovolj doma v vstrezni kvaliteti.

Najvažnejšo odredbo za zaščito domače industrije vsebuje čl. 140. zakona o radnjama, ki se glasi:

»Pri nabavah za državo, okrožja, okraje ali občine se prvenstveno ocenjujejo ponudbe obrtniških udruženj, potem domačih obrtnikov, industrijcev in trgovcev. Te ponudbe se odobravajo, ako gre za domače proizvode pri sicer enakih pogojih dobave, ako so cene višje največ 5—10% od najnižje ponudbe ponudnika inozemskih proizvodov, čim se odračuni carina in transport. Pri razpisu licitacije je paziti na to, da se omogoči udeležbo tudi manjšim industrijcem in obrtnikom. V inozemstvu se smejo naročiti samo one količine dotičnih predmetov, ki se ne morejo izdelati doma v določenem roku.«

Tudi ta odredba o 5—10 odstotni zaščiti se ne uporablja na način, ki bi vstreljal stvarnemu položaju naše produkcije. Dočim se je do zadnjega časa priznava-

la skoro v vseh slučajih zaščita v izmeri 10%, se je začelo v zadnjem času to zaščito skrajševati in dozdeva se nam, da se hoče uveljaviti tendenco znižati zaščito na 5%. Ob raznih prilikah so gospodarske organizacije že odločno protestirale proti tej najnovejši praksi, ki znači veliko nevarnost za našo produkcijo. Znano je, da je pri nas produkcija dražja nego v inozemskih industrijsko in splošno gospodarsko razvitejših državah. Obrestna mera je pri nas znatno višja, nego v sosednih državah (Italija, Avstrija, Češkoslovaška). Občutni posredni in neposredni davki obremenjujejo naše gospodarstvo. V produkciji vlada splošna stagnacija pod pritiskom krize in inozemske konkurence. Med tem država dovoljuje, da grede za njene nabave ogromni milijoni v inozemstvo in sicer tudi za take, katere bi se mogle izvršiti tudi v tuzemstvu. Prihranek, ki jo povzroča taka nabavka iz inozemstva, je samo trenutno koristi za proračun dotičnega resora, škodljiv pa je za našo trgovsko in plačilno bilanco, za našo valuto in končno za razvoj naše domače produkcije. Nekoliko večji izdatek, ki ga ima država, ako poveri dobavo ali delo domačim podjetjem, se vrača zopet v državno blagajno v obliki davka podjetnikov in delavcev, hkratu pa omogočuje zaposlitev delavnih moči, ki je konzument poljedelskih proizvodov. (Sledj.)

kovna organizacija priporoča svojim članom, naj obrat v dveh tednih od treh sploh ustavi, en teden naj pa delajo s polno kapaciteto. Predilnice bombaža trpijo zlasti vsled visokih cen inozemskega premoga. Posledice štrajka so pa res neogledne.

Ford v Evropi. Raznesla se je vest, da hoče Ford ustanoviti tovarno avtomobilov tudi na Ogrskem. Ogrski tovarnarji avtomobilov so bili umevno zelo razburjeni. Brez potrebe. Kajti Ford ne bo zgradil na Ogrskem nobene tovarne, in sicer zato ne, ker nima Ogrska nobenega morskega pristanišča. Ford hoče svoje v evropskih državah zgrajene tovarne preskrbeti s surovim materialom, s polfabrikami in s sestavnimi deli iz Amerike, in sicer vse po morski poti. Ker Ogrska nima obmorskega pristanišča in je dovoz iz bližnjega pristanišča skoz druge države zelo drag, za Ogrsko gradba Fordove avtomobilne tovarne ne pride v poštev. Kakor znano, Ford nobene reči več ne kupi, vse ima sam: lastne premogovnike, lastne rudnike železa, plan-taže kavčuka, gozde, vrvarne itd.

Nemški linolej. Pet velikih linolejskih družb je bilo že doslej v ozkih stikih. Sedaj se bodo združile v polno fuzijo. Nova družba bo imela naslov »Deutsche Linoleum A. G.« sedež bo v Berlinu, akcijski kapital bo znašal 30 milijonov mark. Ni ga dneva, da ne bi brali na Nemškem o kakšni novi fuziji, o kakšnem novem kartelu ali sindikatu.

Industrijski krediti na dolgi rok. Iz vseh držav prihajajo poročila o dolgoročnih industrijskih kreditih. Prav pred kratkim smo brali neko tako novico iz Poljske, sedaj pa beremo, da bodo najeli na Ogrskem z državno podporo inozemsko posojilo v znesku dveh milijonov funtov, da si zagotovijo ogrska industrija potreben eksportni kredit na dolgi rok. Tudi na Českoslovaškem so to vprašanje že sprožili, in bo šla stvar tem hitreje naprej, ker finančno ministrstvo inozemskim kreditom za izvažajočo industrijo ni nenaklonjeno.

Promet.

Naloge srednjeevropske prometne konference. Znani veletrgovec Julij Meinel se je o nalogah srednjeevropske prometne konference takole izrazil: »S kateregakoli stališča opazujemo sedanji evropski položaj, ali s stališča kulture ali s stališča gospodarskega življenja, zmeraj pridemo do prepričanja, da sedanje razmere niso razveseljive in da se tudi ne dajo vzdržati. Če hoče Evropa živeti in si ohraniti svojo kulturo, ki je pravzaprav kultura sveta, se morajo države odreči sedanjemu duhu zaprtije in odklanjanju vsega tujega in morajo preiti k internacionalizmu, k sodelovanju z inozemci. Ta preokret bo pa mogoč le tedaj, če bodo prišli narodi v živahnem prometu v medsebojne stike in se bodo drug drugega začeli spoznavati. Večina bomo potem videli, da je tujec ravno tako človek, kot smo mi, in da z njim ravno tako lahko shajamo kot z našimi rojaki. Vidimo tudi, da se od tujcev lahko veliko naučimo in da nam je vsak tuj element v bodrilo in korist. Da pa pridemo skupaj in se spoznamo, za to je treba prometnih sredstev, v prvi vrsti dobrih cest, železnic, pošte, brzojava itd. Prometna sredstva morajo biti zmeraj v dobrem stanju in ne sme biti proti njim umetnih ovir. Danes je žalibog takih umetnih ovir cela vrsta, uničujejo nam korist dobrih prometnih možnosti. Kdo bi bil pred vojsko mislil, da boš moral pokazati na meji potni list! In takih šikan je vse polno. Srednjeevropska gospodarska konferenca bo morala pretresati posamezna vprašanja za olajšanje prometa in za njegovo izpopolnitev. Na primer v osebnem prometu: dolgo čakanje na obmejnih postajah zaradi carinske revizije in pregledovanja potnih listov, zamudno postopanje v carinskih uradih, potreba pomnožitve direktnih vagonov, preobremenitev nekaterih železniških prog itd.

Na polju blagovnega prometa bo treba preurediti preračunavanje tarif, na polju poštnega, brzojavnega in telefonskega prometa je treba poceniti in poenostaviti tarifne cene, na polju plovbe se bomo morali pečati z vprašanjem plovnosti rek, s pristanišči itd.

Na programu konference je nadalje gradba in vzdrževanje cest, avtomobil-

stvo, kanali, zračni promet, radio, potni listi, mednarodno tarifno nakazovanje, pravna vprašanja.

Na Dunaju so imeli predkonferenco. Predsednik delovnega odbora dr. Reisch je dejal: »Brez vseh političnih tendenc naj služi konferenca samo cilju racionalizacije gospodarstva, naj pokaže nepotrebnosti, ki se dajo odstraniti, in naj predlaga možno izboljšanje.« Docent dr. Dolberg: »Zakaj Srednja Evropa? Srednja Evropa je gospodarski pojem, ki ni trdno omejen. Ker je vsako gospodarsko sodelovanje tem rodovitnejše čim razsežnejše je, ima misel o gospodarskem sodelovanju v srednji Evropi v sebi tendenco razširjenja in ne tendenco izključitve.«

Davki in takse.

Davčna administracija v Ljubljani razglasa. V smislu člena 204 finančnega zakona za leti 1924/1925 z dne 31. marca 1924, št. 110. (Ur. list z dne 13. maja 1924, št. 43 stran 269) se da na znanje, da se je odmera dohodnine z vsemi pribitki vred za davčno leto 1926 popolnoma izvršila. Davčni zavezanci, katerim je bila dohodnina predpisana pri podpisnem oblistu že prejšnja leta, se opozarjajo, da se jim priobčijo odmerjeni zneski z »obvestili« nadomeščujočimi razgrnitve odmerjenih izkazov pri mestnem magistratu; ceniztom, ki stopijo tuuradno prvič v davčno dolžnost, se pa dostavijo plačilni nalogi. Vsi davčni zavezanci imajo pravico v pogledu v odmerne izkaze, ki bodo razgrnjeni v času od 1. do vštelega 15. oktobra 1926 (15 dni) pri davčni administraciji v Ljubljani, Breg št. 6, soba št. 5/11 in pri davčnem uradu za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5/1 v predpisanih uradnih urah. Pripomni se, da imajo davčni zavezanci pravico v pogledu v odmerjenih izkazih le svojo davčno dolžnost, za druge pa le s posebnim pooblastilom, kolikovanim s kolkom 10 Din. Pridržni rok konča dne 30. oktobra 1926. Morebitne prizive proti odmeri dohodnine je kolikovati s kolkom 20 Din, a prošnje za priobčitev odmerne podlage s 5 Din.

Oglejte si
 bogate zalogo nogavice in rokavice za dame, gospode in otroke, vozilno, našivkov in čipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebščin za šivilje, krojače in čevljarje

na veliko in malo
 po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
 blizu Prešernovega spomenika, ob vodi levo.

Denarstvo.

Lombardna kupčija na Ogrskem. Po stabilizaciji ogrske krone so opetovano poskusili z reaktiviranjem lombardne trgovine. Ko je Narodna banka obrestno mero reducirala, se je lombardna trgovina poživila, in banke dajejo danes lombardne kredite po 9%, kar odgovarja svojedobni obrestni meri. Z zopetno vpeljavo lombardne trgovine se je izdatno dvignila trgovina z efekti na borzi.

Ruski denar. Najvišji gospodarski svet Sovjetske Unije je sklical gospodarsko konferenco, da reši težavno vprašanje denarja. Zastopnik trgovskega komisarijata je dejal, da je kampanja za nakup žita vsled pomanjkanja gotovine zelo ogrožena, kar bi lahko pomenilo katastrofo za zunanjo trgovino. Zahteval je takojšnjih odredb, da dobijo nakupovalni agenti dosti sredstev za nakup. Po podrobnih razpravi je konferenca prišla do zaključka, da je edina pot do rešitve nova izdaja črvoncev; drugih poti, da se dobi denar, Rusija zaenkrat nima. Nasvetovali so emisijo v višini 300 milijonov rubljev, ki naj se izda do 1. novembra 1927, in sicer tako, da bo že do 1. januarja 1927 razpoložljivih 100 milijonov rubljev. Zastopnik državne banke je taki odredbi odločno nasprotoval in je izjavil, da državna banka v teh razmerah ne bo mogla prevzeti nobene odgovornosti za kurz črvonca. Slednjič je pritril emisiji v višini 50 milijonov rubljev, a samo pod tem pogojem, da se takoj po realiziranju eksporta vzamejo bankovci iz prometa. Konferenca ni prišla do nobenega zaključka in je zborovanje preložila, in s tem tudi sklepanje o predlogu. Videti pa je, da drugega izhoda ne bo in da se bodo morali odločiti za novo emisijo, pa naj črvonec pade ali ne. Tudi v Rusiji ne bo prej reda, dokler ne bo prišlo do urejenih političnih razmer in s tem do pomirjenja z gospodarstvom.

BUDDHA

Ako piješ „Buddha“ čaj, vživaš že na zemlji raj!

TRADE MARK

RAZNO.

Novinarska uredba uveljavljena. — »Službene Novine« z dne 28. septembra objavljajo na strani 219. uredbo z zakonsko veljavo o odnošajih med novinarji in lastniki listov. Uredbo sta podpisala minister za socialno politiko Simonović in minister za izenačenje zakonov dr. Srškič. Prvo poglavje uredbe, ki šteje 32 paragrafov, obdeluje razmerje med novinarji in lastniki listov. V drugem poglavju, ki pričinja s § 13., se nahajajo določbe o zavarovanju novinarjev za slučaj starosti in invalidnosti. Penzijski fond novinarjev kraljevine SHS prične delovati s 1. januarjem 1927. Upravni odbor te popolnoma avtonomne ustanove bodo tvorili po trije delegati Novinarskega združenja, trije delegati Udruženja lastnikov listov in en predsednik. Poglavje o zavarovanju novinarjev sega do 27. paragrafa. Ostali paragrafi uredbe so namenjeni prehodnim zaključnim določbam.

Legitimacije za mednarodno razstavo v Solunu. Za solunsko mednarodno razstavo, ki se vrši od 1. do 15. oktobra t. l. se dobijo legitimacije, ki dajo pravico do popusta na železnicah in brezplačni vstop na razstavišče, pri grškem generalnem konzulatu v Zagrebu, Jelačićev trg 24, dnevno od 9. do 10. in od 3. do 5. ure. Cena legitimacijam je 70 Din.

Opozarjamo na današnji oglas: H. Tomec o prevzemu kolodvorske restavracije v Ljubljani, glavni kolodvor.

Po svetu. Neki posestnik na Ogrskem je odkril na svojem zemljišču zlato nahajališče. Obvestil je oblasti in se bo vršil komisionelni ogled, nato pa nadaljna raziskovanja. — Mesto Hamburg se pogaja z Londonom in Newyorkom za najetje velikega posojila. Govorijo o petih milijonih funtov. — Švicarski kreditni zavod je zvišal kapital od 100 na 150 milijonov frankov. — Angleška finančna skupina je predložila ravnateljstvom ogrskih državnih železnic načrt za elektrifikacijo ogrskih državnih železnic. Budimpešta in okolica bi prišla najprvo na vrsto. Predlog bodo Ogrji sprejeli. — Nemške državne brzojavne uprave potrebujejo vsako leto povprečno 300.000 brzojavnih drogov, zasebna industrija pa 200.000 brzojavnih in telefonskih drogov. Nemške državne železnice potrebujejo na leto povprečno 4 milijone železniških pragov. — Brezposelnost na Poljskem je čimdalje manjša in znaša sedaj najbrž nekaj nad 200.000 glav. Neprestano nazadovanje brezposelnosti je direktna posledica dobre zaposlenosti v premogovni in tekstilni industriji. — V oktobru bodo začeli Čehoslovaki s pogajanjmi s Turčijo o sklepu trgovske pogodbe. — V Rumuniji je stopila v veljavo nova uvozna carinska tarifa. — Monopol vžigalic na Švedskem nameravajo reorganizirati; administracijo naj bi prevzeli najemniki. — V Italiji je prav malo premoga in še ta je slab. Zato je tembolj pomembna novica, ki govori o novih najdiščih prvovrstnega premoga na otoku Sardinija; zraven teh so pa še najdišča železa, za 80 milijonov ton prvovrstnega, za 300 do 400 milijonov ton drugovrstnega in tretjevrstnega. — Vinsko letino v Italiji cenijo na 61 milijonov hl, za 8 in pol mil. hl več kot lani. — Dohodki italijanskega tobačnega monopola od julija do srede septembra so bili za 10 milijonov lir večji kot lani v isti dobi. — Iz Havra odide na Spitzberge francoska polarna ekspedicija, ki bo imela s seboj dva aeroplana in 6 motornih sani. Potovala bo od Spitzbergov preko severnega tečaja do rtiča Barrow na Alaski; potovanje je preračunano na eno leto. — Število avtomobilov na Francoskem rapidno raste. Na koncu leta 1925 jih je bilo 720.000, sedaj jih računajo že na 800.000, 1 na 50 ljudi. — Ford je vpejal v svojih tovarnah petdnevno delo, po osem ur na dan. — Českoslovaške hranilnice in posojilnice so začele veliko akcijo proti nameravani ustanovitvi poštne hranilnice. — Ogrji imajo na svetovnem trgu prodane že velike množine

sladkorja, zlasti v Indijo, v Egiptet in v Italijo. Kartel, ki z novo kampanjo poteče, bodo obnovili. Ker so se produkcijski stroški znižali, upajo na velik dobiček. — Gospodarski položaj na Ogrskem se boljša. Število insolventne v juliju je znašalo 213, v avgustu samo še 148. — Čehoslovaki prodajajo od julija naprej velike množine umetne svile na Angleško; skalkulirali so tako ceno, da je njih svila na Angleškem najcenejša, še za 6 odstotkov cenejša kot belgijska. Češke tovarne umetne svile delajo s polno kapaciteto. — Vsled zvišane uvozne carine ne bodo mogli Čehoslovaki nobenega emajla več uvažati v Bolgarijo. Skrbi jih to vprašanje tembolj, ker hočejo ustvariti Bolgari lastno industrijo emajla. — Jugoslavija bo dobila večje število tračnic iz Nemčije na račun reparacij. — Ogrska trgovska bilanca v prvi letošnji polovici je bila za 85 milijonov zlatih kron pasivna; lani je znašala pasivnost istih mesecev 62.000.000 zlatih kron. — Od 1. januarja naprej se na Ogrskem nobena menica ne bo več smela glasiti na krone, temveč samo na pengöje. — Dolej je imela Poljska eno samo tovarno dušika, v Gornji Šleziji. Ker pa ta ne more kriti vse potrebe umetnih gnojil, bodo zgradili še eno, in sicer bolj v sredini Poljske, da bo mogoč transport na vse strani. Če ima kdo denarne zahteve na Poljskem, jih zelo težko realizira. Poljsko poravnalno postopanje ima v tem oziru veliko ovirnih določb. Poravnava je sodnijsko samo tedaj mogoča, če so stroški in pristojbine vnaprej plačane oziroma zajamčene.

Ljubljanska borza.

Sreda, dne 29. septembra 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921, den. 71.50, bl. 73; Loterijska drž. renta za vojno škodo, den. 307; Zastavni listi Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 193, bl. 196; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 160, bl. 165; Merkantilna banka, Kočevje, den. 92, bl. 98; Prva hrv. štedionica, Zagreb, den. 865, bl. 868; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, bl. 112; Združene papirnice Večje, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 104; Stavbna družba d. d., Ljubljana, den. 55, bl. 65; »Seširc«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka, den. 104, bl. 104, zaklj. 104.

Blago: Lipovi plohi, 27—100 mm, od 2 m naprej, monte, feo vag. nakl. post. Dolenjsko, bl. 575; hlodi — smreka, jelka, 4 m, od 25 cm prem. naprej, feo vag. nakl. post. Dolenjsko, bl. 200; bukova drva, suha, meterska, zdrava, feo vag. meja, den. 21; hrastovi plohi; 1.80 m 12/13x18/20 den. 19, 2.40 m 13x20, den. 35, feo vag. meja za komad; pšenica nova, feo nakl. post., bl. 265; koruza, feo vag. nakl. post., bl. 168; rž domača, feo nakl. post., bl. 215; oves novi, feo nakl. post., bl. 155; fižol beli novi, feo vag. nakl. post., bl. 170; krompir rani, feo vag. slov. post., bl. 90; laneno seme, feo Ljubljana, den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana, den. 370; seno sladko, stisnjeno, feo vag. slov. postaja bl. 100.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmem dne 24. IX. 1926 se je pripe-ljalo 339 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 40 do 100 Din; 7—9 tednov stari 125—150 Din; 3—4 mesece stari 250—300 Din; 5—7 mesecev stari 420—450; 8—10 mesecev stari 525—550; 1 leto stari 1000—1200; 1 kg žive teže 9.25—10; 1 kg mrtve teže 15—17 Din. Prodalo se je 217 svinj.

KOVINSKI TRG OKOLI 20. SEPTEMBRA.

Ameriška produkcija surovega železa v avgustu je znašala 3.181.000 ton; delalo je 200 plavčev, 15 manj kot v maju. V prvih osmih mesecih je dala produkcija surovega železa 31.916.000 ton, za 10% več kot v isti dobi lanskega leta. Ameriški jekleni trg splošno zadovoljuje, železnice nastopajo kot večji kupci. Izvoz železa in jekla v juliju je bil največji po juliju 1924; znašal je 194.700 ton, za 22 odstotkov več kot v juliju. Tudi na trgu surovega železa je delavnost živahnjša.

Na evropskem eksportnem trgu je trajala trdna tendenca naprej, in se zdi, da bo tudi v bodočih tednih tako. Na trgu se še nadalje pozna angleško povpraševanje; to bo ostalo nekaj časa tudi po končanem štrajku, ker angleške tovarne ne bodo mogle začeti takoj s polno produkcijo. Cene so se dobro držale in so notirale: železo v palicah 5/2 do 5/2.6, valjana žica 5/9 do 5/10, surova pločevina 5/12

do 5/12.6, srednja 6/2 do 6/15, fina 9. Evropski sindikat cevi je perfektan.

Zborovanje v Ženevi je dalo upanje na boljše mednarodne odnose; sprejem Nemčije v Zvezo narodov in zelo umerjene izjave voditeljev nemške in francoske zunanje politike so najboljši dokaz za to, da je stopila evropska politika v novo dobo. Nad vsakom dvomom je, da bodo zboljšane politične razmere ugodno vplivale tudi na gospodarske razmere.

Produkcija surovega železa na Angleškem je šla v avgustu spet nazaj, produkcija jekla pa je nekoliko napredovala: železo 13.600 ton (julij 17.900 ton); jeklo 52.100 ton (32.100). Na koncu avgusta je delalo 6 plavčev, koncem aprila 147. Skupna angleška produkcija surovega železa v prvih letošnjih osmih mesecih je znašala 2.305.000 ton, produkcija jekla pa 2.952.000 ton. Cene na angleškem železnem in jeklenem trgu gredo še kar gor. Clevelandski producenti so svoje notacije spet dvignili in so bile na domačem angleškem trgu cene tele: Cleveland št. 3 šil. 92/6, št. 1 šil. 95, št. 4 šil. 91/6. Položaj minakor ni ugoden. V clevelandskem okraju so zaloge izčrpane, ponudba na noben način ne more kriti povpraševanja. Kontinentalno blago je kljub nekoliko trdnejši tendenci še zmeraj bolj poceni kot angleško. Dovolj premoga se je v zadnjem času pomnožil in so nekatere tovarne začele spet delati. Računimo s tem, da bo začelo v bližnjem času delati tudi nekaj tovarn jekla. Cene angleškega premoga so grozne, koks notira na primer 47 šilingov in pol napram 19 pred štrajkom.

Na Francoskem ni več takega povpraševanja in se to dobro pozna; tovarne ne zahtevajo več tako dolgih rokov, kot so jih prej. Samo upanje na dosego mednarodnega železnega kartela vpliva na dobro razpoloženje domačega trga; pričakujejo splošno trdnejših cen. Govori se, da bo šla cena jekla na 100 frankov.

Producenti surovega železa so pridržali za oktober iste cene, kot so bile doslej, to se pravi 600 frankov. Izvoz francoskega surovega železa v prvih letošnjih osmih mesecih je znašal 440.000 ton (101 tisoč 400 ton jih je šlo v Belgijo); lani v istem času 450.700 ton (v Belgijo 134.100 ton), torej letos nekaj manj kot lani. Domače cene: železo v palicah 900 do 1000 frankov, surova pločevina 1000 do 1050, srednja 1270 do 1320, fina 1600 do 1700.

— Na belgijskem trgu je opaziti še nadalje živahno povpraševanje z Angleškega, trdne cene so se dobro držale, tovarne so dobro zaposlene. Zadnje cene: železo v palicah 925 belg. frankov, tračnice 950, surova pločevina 1000, srednja 1025 do 1050, fina 1250. — Zaposlenost luksemburških tovarn se je zopet dvignila in so došla nova naročila. Cene so višje kot so bile pred mesecem. — Položaj nemške industrije je še naprej ugoden. V nemški železni industriji se je obrnilo na bolje in sloni to zboljšanje na stabilnem temelju. Zaposlenost v tovarnah se je v zadnjem času izdatno izboljšala in se pozna to v prvi vrsti na daljših rokih, ki jih tovarne zahtevajo. Tudi eksportna trgovina je na višini prejšnjih tednov; dobro je zlasti povpraševanje po pločevini, železu v palicah in po valjani žici. Import železne rude je znašal v lanskih prvih sedmih mesecih 5.994.000 ton, v letošnjih 4.714.000 ton, znižal se je zlasti import švedske rude, padel je od 4.302.000 ton na 2.733.000 ton. Domače cene se niso spremenile. — Na Češkoslovaškem traja zboljšana tendenca naprej, a pravijo, da je to v prvi vrsti sezonski pojav, ki se javlja zlasti v mali železni industriji. Eksport v bodočnosti povzroča Čehom velike skrbi. Zlasti občutna postaja nemška konkurenca in se bo po končanem angleškem štrajku še bolj javila, ker gre trenutno veliko nemškega blaga na Angleško. V balkanskih deželah se poleg tega pozna še polj-

ska konkurenca, ki se skuša držati z vseni sredstvi. Pristop k mednarodnemu železnemu kartelu bi položaj seveda zboljšal.

DOBAVA, PRODAJA.

Prodaje. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 5. oktobra t. l. pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu glede prodaje razne stare gume; pri 16. artilerijskem polku v Ljubljani glede prodaje konjskega gnoja. — Dne 8. oktobra t. l. pri Moravskem intendantskem slagališču v Niškoj trdnjavi v Nišu glede prodaje 30.000 kg odpadkov od jutinih vreč. — Dne 18. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede prodaje 45.000 kg starega papirja, 16.000 kg odpadkov stekla in ca 22.000 kg starih gumijevih cevi. — Dne 20. oktobra t. l. pri direkciji šuma v Bjelovaru glede prodaje hrastovih debel.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. oktobra t. l. ponudbe za dobavo borovih plohov in desk; do 5. oktobra t. l. ponudbe za dobavo kretniškega nastavka ter za dobavo straniščne školjke in 3 kom. cevi iz kamenine; do 6. oktobra t. l. za dobavo 10.000 vložkov za acetilenske gorilce do 8. oktobra t. l. za dobavo 20 omar za vozne karte. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 15. oktobra t. l. ponudbe za dobavo 200 kom. koles za jamske vozičke. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 2. oktobra t. l. ponudbe za dobavo 5.000 kg bombaža za čiščenje lokomotiv ter za dobavo 1000 kilogramov bele kovine. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. oktobra t. l. pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu glede dobave 148.000 kg krezotnega olja, dne 8. oktobra t. l. pa pri isti direkciji glede

dobave strojev za livarske svrhe. — Dne 6. oktobra t. l. pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 7.000 m lanenega platna ter 2.000 m platna iz kornopline. Dne 13. oktobra t. l. pri upravi barutane v Kamniku glede dobave moke, soli, salmijaka in natrijevega solitra; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu pa glede dobave varivnega kositra (Löthzinn). — Dne 14. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave vodogrejnih cevi. — Dne 19. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave tapetniškega materiala, glede dobave materiala za klosete, ter glede dobave raznih peči in štedilnikov ter pripadajočih delov; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave različnega elektromateriala. — Dne 20. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 20.000 kom lesenih žebeljev (klinov); pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 11.500 kom. umetnega strešnega škrlilja, 300 kg pocinkanih žičnikov in 15.000 kom. bakrenih vetroklinov; glede dobave 70.000 kom. strešne opeke ter glede dobave sanitetnega (obvezilnega) materiala in instrumentov. — Dne 21. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave tekstilnega materiala (bombaž za čiščenje, ležišča itd.); pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 140.000 kg portland cementa, glede dobave 60.000 kom. zidne opeke, dne 26. oktobra t. l. pa pri isti direkciji glede dobave drv. Dne 28. oktobra t. l. pri direkciji drž. žel. v Sarajevu pa glede dobave cevi za klosete. — Dne 30. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave elektromotorjev s pripadajočimi deli. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani intereseantom na vpogled.

P. n. občinstvu vljudo naznanjam, da sem s
1. OKTOBROM t. l. prevzel

kolodvorsko restavraco

v Ljubljani, (glavni kolodvor)

ter se slavnemu občinstvu najudaneje priporočam.

Z najodličnejšim spoštovanjem
H. Tomec.

P. n. tvrdke, ki bi hotele navezati
trgoveške stike z Angleško, naj se blagovolijo obrniti na podpisanega in naznaniti
blago, ki bi ga izvažale.

CHARLES OREL, London N,
tačas do 10. oktobra v Kamniku št. 42.

Edino šivalni stroji in
najboljši kolesa

za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Najnižje
cene!

**Gritzner
Adler**

Tudi
na obrake!

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačno. — Večletna garancija.

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošti. Ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za
vsa v tiskarsko
stroko spadajoča
dela. Tiska vse
tiskovine za trgo-
vino, industrijo in
uzade; časopise,
knjige, koledarje,
letake, posetnice
i. t. d. i. t. d.
Lastna knjigovoznica.

Veletrgovna

A. ŠARABON

v Ljubljani

priloga

špecerijsko
blago

ramovrstno žganje

moko in

deležne pridelke

ramovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave s električnim

obratom.

OBISKI NA RAZPOLAGU!

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.